Suomen luonnonsuojeluliitto

HE 28/2017 vp.
Erityisasiantuntija Tapani Veistola
Suomen luonnonsuojeluliitto
MmV 2.5.2017

Hallituksen esitys eduskunnalle metsästyslain muutoksista

Hallituksen esityksessä on monia hyviä täsmennyksiä ja lisäyksiä, jotka ovat kannatettavia. Erityisen tärkeitä ovat metsästyksen johtajaa (30 §), ravinnonhoukutinta (34 b), metsästyksen rajoittamista (38 §) ja saalisilmoitusta (38 a §) koskevat parannukset. Sitä vastoin linnuille esitettyyn poikkeuslupia korvaavaan ilmoitusmenettelyyn (41 b §) liittyy monia ongelmia.

41 b § Lintujen ilmoitusmenettely

Uudelle poikkeuslupaa korvaavalle ilmoitusmenettelylle ei ole todellista tarvetta ja se on lintudirektiivin kannalta epämääräinen.

Ilmoitusmenettelyn *tarve* ei ole suuri.
- Poikkeuslupien kanssa kaikki ovat oppineet toimimaan ja niistä on selvä oikeuskäytäntö.
- Poikkeuslupien rutiininomainen työ on korvautunut tietotekniikalla: päätöksien tekstistä suurin osa tulee samasta tekstipohjasta.
- Poikkeuslupien aiheuttama työmäärä ei ole suuri ja se on vähentynyt, kun lupia on ruvettu antamaan jopa viideksi vuodeksi kerrallaan. Esimerkiksi Uudellamaalla on annettu tänä vuonna vain yksi suunnitellun ilmoitusmenettelypykälän soveltamisalaan kuuluva poikkeuslupa.

Muut tyydyttävät ratkaisut lintujen pelotteluun ovat kehittymässä.
- Esimerkiksi läheskään kaikki marjatilat eivät hae poikkeuslupia vaan karkottavat rastaat niitä tappamatta esimerkiksi äänellä (mm. kaasutykit) tai visuaalisilla pelottimilla (tolppiin kiinnitettävät haukankuvat ja leijat). Uusinta uutta ovat kauko-ohjattavat lennokit.
- Ilmoitusmenettelyssä tappamista parempien vaihtoehtojen kehittämiseltä ja käyttöönotolta menisi motiivi.

Esitys on on *epäselvä* – varsinkin koska sitä tarkentavaa asetusta ei ole nähtävillä.
- Ehdotetulla ilmoitusmenettelyllä ei kyetä *tapauskohtaisesti* varmistamaan sitä, että kussakin tapauksessa poikkeamisen edellytykset selvitetään lintudirektiivin edellyttämällä tavalla.
- Ehdotuksesta ei käy ilmi esimerkiksi millä tavoin riistakeskus hyväksyy ilmoitusmenettelyn.
- Mikäli ilmoitusmenettelyyn osallistuminen hyväksytään *kertaluonteisesti* (tai tietyin väliajoin uudestaan), ei siinä tilanteessa ole mahdollista arvioida poikkeusedellytysten täyttymistä riittävän yksilöidysti ja tapauskohtaisesti. Poikkeusten täyttyminen tulisi arvioida kussakin tilanteessa erikseen, koska muussa tapauksessa on vaarana, että poikkeusedellytysten täyttymistä tarkastellaan vain arviopohjaisesti yleisellä tasolla, ei yksilöidysti.

Suomen luonnonsuojeluliitto – Finnish Association for Nature Conservation
Itälahdenkatu 22 b A, FI-00210 Helsinki, Finland | tel. +358 9 228 081
www.sll.fi | toimisto@sll.fi

- Ilmoitusmenettely olisi ehdotuksen mukaan voimassa *toistaiseksi*. Tätä ei voi pitää perusteltuna, koska se ei mahdollista poikkeusedellytysten tosiasiallisen täyttymisen tapauskohtaista yksilöintiä eikä sen seurantaa. Lintudirektiivin asettamien vaatimusten näkökulmasta näin avoin ja yleisluontoinen ilmoitusmenettely ei voi tulla kyseeseen, sillä se vaarantaisi direktiivin tarkoituksen menettelyn kohteena olevien lajien osalta.
- Nyt esitetty ilmoitusmenettely ei täytä lintudirektiivin asettamia vaatimuksia sääntelyn yksilöimisestä, tarkkuudesta ja täsmällisyydestä: ”Direktiivin säännökset on pantava täytäntöön kiistattoman pakottavasti sekä niin yksilöidysti, täsmällisesti ja selvästi, että oikeusvarmuuden vaatimus täyttyy” (Asia C-159/99, komissio v. Italia, tuomio 17.5.2001, Kok. 2001, s. 4007, 32 kohta).

Ilmoitusmenettelyn direktiivinmukaisuuden perustelut ovat hallituksen esityksessä puutteelliset.
- Esityksessä tulisi perustella huomattavasti laajemmin se, miksi varsin yleisellä tasolla toimivan ilmoitusmenettelyn katsotaan täyttävän lintudirektiivin vaatimukset. Viittaus kahden laillisesti ei-sitovan tulkintaohjeen epämääräiseen viittaukseen ei riitä, koska asiasta ei ole EUTI:n ratkaisua. (HE:ssä viitatussa vanhassa EUTI:n ratkaisussa C-247/85 ei ratkaistu ilmoitusmenettelyasiaa.)
- Näistä syistä hallituksen esityksen esittämät perustelut sille, että yleisille henkilöryhmille voisi antaa poikkeusluvan, ovat täysin riittämättömiä. Kun tämänkaltaista, kansallista nykysääntelyä merkittävällä tavalla muuttavaa ja lupajärjestelmän korvaavaa ilmoitusmenettelyä ehdotetaan, sen tueksi on esitettävä asianmukaiset selvitykset ja oikeudellisesti kestävämmät perustelut.

Asian merkitys on suuri, koska kyse on EU-direktiivin ja siinä erikseen säädettyjen tiukkojen poikkeamisperusteiden kansallisesta toimeenpanosta.
- Poikkeuksista pitää jopa raportoida vuoittain komissiolle.
- Siksikin on varmistettava, että kansallinen sääntely vastaa kaikilta osin direktiivin asettamia vaatimuksia.

Esitys heikentää kansalaisten ympäristöoikeuksia.
- Yleisen laillisuusvalvonnan näkökulmasta ilmoitusmenettely on kyseenalainen, sillä se ei sisällä muutoksenhakumahdollisuutta vastaavalla tavalla kuin lupamenettely.
- Se, että ilmoituksista ei voisi valittaa, kaventaisi ympäristöjärjestöjen vaikutusmahdollisuuksia. Näin se olisi ristiriidassa myös perustuslain 20 §:n kanssa.
- Tämä olisi erityisen vahingollista, koska lintujen poikkeusluvissa on ollut laillisuusongelmia, joihin KHO on viime aikoina joutunut järjestöjen valitusten takia puuttumaan.
- Kyse on unionin oikeuden täytäntöönpanosta, minkä vuoksi on tärkeää huolehtia myös riittävistä muutoksenhakukeinoista.

Esitys heikentää lainsäädännön kotimaista yhtenäisyyttä.
- Lintudirektiivin poikkeusmenettelystä säädetään metsästyslain lisäksi myös luonnonsuojelulaissa (LSL 49 §). Olisi oikeudellisesti täysin kestämätön ratkaisu, mikäli kansallisella tasolla säännellään lintudirektiivin poikkeusmenettelystä kahdella toisistaan poikkeavalla tavalla.

Yhteenveto
- Olisi parasta jättää lintujen poikkeuslupamenettely tästä laista pois ja palata asiaan tarvittaessa aikanaan, kun luonnonsuojelulain uudistusta käsitellään.

Lisätietoja
- ympäristölakimies Pasi Kallio, puhelin 040 671 9555, pasi.kallio@sll.fi
- erityisasiantuntija Tapani Veistola, puhelin 0400 615 530, tapani.veistola@sll.fi